

RAZISKOVANJE HUMANITARNEGA PRAVA, PRIROČNIK ZA UČITELJE

Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2010, 136 strani

»/.../ ker je mladost čas, ko se nam odprejo oči in postanemo dovzetni za načela mednarodnega humanitarnega prava.«

Otrok iz Džibutija, Priročnik str. 13.

ZAKAJ PRIROČNIK?

Raziskovanje humanitarnega prava (RHP) je mednarodni vzgojno-izobraževalni program za mladostnike, stare 13. do 18. let. Program je sestavljen iz izsledkov raziskovanj, katerih cilj je spodbujanje mladih za aktivno in odgovorno državljanstvo, s čimer želi vplivati tudi na izboljšanje razumevanja človekoljubnih dejanj. Mlade spodbuja k razumevanju konfliktov v širšem smislu, k humanemu in solidarnostnemu delovanju in odgovornosti v vsakodnevem življenju. V mladih osmišlja spoštovanje pravic in vrednot, kot so: humanost, solidarnost, pravičnost in odgovornost, ter jim pomaga razvijati življenjske veščine za udeleževanje globalnega državljanstva.

Ministrstvo RS za šolstvo in šport je leta 2006 spodbudilo uvajanje vsebin o mednarodnem humanitarnem pravu v nacionalni šolski sistem. V ta namen je v Sloveniji na izbranih šolah (6 osnovnih in 7 srednjih šolah) stekel pilotni projekt RHP. Projekt koordinira tim na ZRSŠ pod vodstvom Fani Čeh. Učitelji izbranih šol so ob izobraževanjih (tudi mednarodnih) v šolski praksi testirali in evalvirali nastajajoča pisna učna gradiva. Tako je nastala slovenska različica didaktično-metodičnega priročnika za poučevanje RHP. Vsebine priročnika se navezujejo predvsem na učne načrte predmetov: državljanska in domovinska vzgoja ter etika, zgodovina, sociologija in geografija.

Priročnik so uredile: Fani Čeh, ZRSŠ, Kristina Nemanič, Rdeči križ Slovenije (RKS) in Nataša Purkat, ZRSŠ.

Strokovni pregled je opravil dr. Savin Jogan, ki je hkrati je avtor poglavja Beseda strokovnjaka.

Avtorji so učitelji, vključeni v pilotni projekt: Jernej Jakelj, Katarina Španić, Marjana Pšeničnik in Špela Marinko - Čeh.

Fotografije je prispeval Mednarodni odbor Rdečega križa.

VSEBINA PRIROČNIKA

V uvodu je priročnik predstavljen z odgovori na vprašanja: Kaj je RHP? Zakaj bi se ukvarjali z RHP? Katere cilje ima RHP? Kako poučevati s pomočjo priročnika? Katere teme obravnava? Katera učna gradiva vključuje?

Ob uvodni uri sledi opis 9. učnih tem – učnih ur z možnostjo izvedbe dveh dodatnih učnih ur. Teme učnih ur so:

Uvodna:	Predstavitve raziskovanja humanitarnega prava učencem
1.	Človekovo dostojanstvo in priča dogodka
2.	Človekoljubno/humano dejanje in družbeni pritisk
3.	Dileme priče
4.	Temeljna pravila mednarodnega humanitarnega prava
5.	Mednarodno humanitarno pravo in človekove pravice
6.	Prepoznavanje kršitev

7. in 8.	Vojni zločini in sankcioniranje
9.	Humanitarno pravo
Dodatna učna ura A	Protiosebne mine
Dodatna učna ura B	Otroci vojaki

Učne ure so zasnovane v obliki priprave na pouk, in sicer:

- navedba namena učne ure,
- zapis ciljev za učence,
- preglednica: predstavitev izvedbe učne ure (metodični in vsebinski potek: navedba metod; učnih gradiv – prilog 1, 2; predlaganih vprašanj za učence; dodatnih dejavnosti za učence; dodatnih učnih gradiv).

	DEJAVNOSTI V RAZREDU	VSEBINA
UVOD		
JEDRO		
SKLEP		

Odlika priročnika je v izboru didaktične raznovrstnosti prilog – učnih gradiv (navedba zgoraj), njihove vsebinske realnosti, aktualnosti in medpredmetnosti (besedila, slike, citati itd. so dokumentarni zgodovinski viri, priče izbranih dogodkov od leta 1859 do današnjih dni). Interaktivne učne metode spodbujajo skupno raziskovanje učitelja in učencev. V procesu tovrstnega raziskovanja se tako učenci kot učitelji ozaveščajo o konceptu, da v realnem življenju mnogokrat »ni lahkih – enoznačnih odgovorov«.

Učnim uram sledi beseda strokovnjaka o razvoju mednarodnega humanitarnega prava s seznamom pomembnejših mednarodnih pogodb in drugih aktov mednarodnega humanitarnega prava.

V poglavju BESEDNJAK s področja MHP je opozorilo, da so mnoge besede v MHP uporabljene na specifičen način (ožje od običajne rabe).

Priročnik se končuje z igrami za spodbujanje in prostorom za beležko.

Izid knjižice sta sofinancirala Ministrstvo za šolstvo in šport ter Mednarodni odbor Rdečega križa, po en izvod pa so brezplačno prejele vse osnovne šole v Sloveniji.

Priročnik vključuje bogate priloge – učna gradiva: slike; sheme; besedila – življenjske zgodbe ljudi (pričevanja) in zgodovinska ozadja zgodb, citati; plakat, preglednice, grafi, zemljevid, Splošna deklaracija o človekovih pravicah in seznam pomembnejših mednarodnih pogodb in drugih aktov mednarodnega humanitarnega prava; besednjak, igre spodbujanja in beležka.

Priročnik predstavlja v slovenskem šolskem prostoru vsebinsko novost in strokovno podporo za realizacijo učnih načrtov predmetov, ki vključujejo omenjeno tematiko.

Na nekaterih šolah so učitelji zgodovine, državlanske in domovinske vzgoje ter etike in tudi geografije priročnik že prepoznali kot aktualen in učinkovit učni pripomoček. Vemo, da jim bodo mnogi sledili.

»Naučila sem se videti, človeško stran v vsakomer, tudi v svojem sovražniku.«

Otrok iz Maroka, Priročnik str. 13.

/.../ da bi nam, najstnikom, lahko pomagal pri naših malih vojnah v življenju.«

Otrok iz Izraela, Priročnik str. 13.

Opomba: Citati, so glasovi mladih ljudi, ki so sodelovali v mednarodnem vzgojno-izobraževalnem programu – njihovi odgovori na vprašanje, zakaj se učiti o mednarodnem humanitarnem pravu.

Mag. Pavla Karba